

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування відділення поліції № 3 (м. Південноукраїнськ)
Вознесенського районного управління поліції
Головного управління Національної поліції в Миколаївській області**

17.09.2025

Миколаїв, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі ст. 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 17.09.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділення поліції № 3 Вознесенського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Миколаївській області.

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Гукасян Спартак Едуардович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Миколаївській області;

Дубова Тетяна Віталіївна, головна спеціалістка Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Задорожний Анатолій Євгенович, представник громадської організації;

Новак Євгеній Сергійович, представник громадської організації.

Відвідування проведено у присутності Островської Олени Костянтинівни, інспектора із дотримання прав людини, відповідальної за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих у приміщенні відділення поліції.

Загальна інформація.

Відділення поліції № 3 (м. Південноукраїнськ) Вознесенського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Миколаївській області (далі – відділення поліції, установа) знаходиться за адресою: вул. Спортивна, 3, м. Південноукраїнськ, Вознесенський район, Миколаївська область, 55000.

Керівник відділення поліції: Федорчук Вадим Вадимович.

Установа розміщується у чотириповерховій будівлі, біля входу встановлена вивіска із зазначенням її повної назви (фото 1, 2). Вхід до відділення поліції обладнано зовнішнім пандусом (фото 3).

У вільному для відвідувачів доступі перед входом до вестибюля розміщено скриньку для заяв, скарг і пропозицій.

Доступ до приміщень установи здійснюється після реєстрації громадян у Журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених.

На першому поверсі розміщена чергова частина, інформаційні стенди та кімната для прийому громадян (фото 5, 6).

У відділенні поліції наявні три кімнати для затриманих, які мають штучне та природне освітлення, забезпечені санітарно – гігієнічним приладдям (фото 7).

У день відвідування в установі затримані особи не перебували.

Скарги щодо неналежного поводження із доставленими, затриманими, арештованими особами на адресу відділення поліції упродовж 2025 року не надходили. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень або насильницької смерті особам вказаної категорії під час їх перебування в установі не встановлено.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування відділення поліції групою НМП здійснювалось 07.06.2019 (цільовий візит). За його результатами Головному управлінню Національній поліції України в Миколаївській області були надані наступні рекомендації:

- організувати належну фіксацію перебування осіб в органах поліції та ведення службової документації;
- забезпечити належну фіксацію надання медичної допомоги особами у відділенні поліції;
- обладнати кімнати для проведення слідчих дій;
- обладнати приймальню громадян;
- облаштувати у відділенні поліції кімнату для конфіденційного побачення затриманого із захисником;
- забезпечити наявність табличок на службових кабінетах.

У ході відвідування групою НМП встановлено, що надані рекомендації виконані частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (стаття 5 Загальної декларації прав людини, стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. У порушення підпункту 5 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), у камері для затриманих ведеться відеоспостереження, направлена на санітарно-гігієнічні прилади, зокрема чашу туалетну, без забезпечення права утримуваних осіб на приватність.

2. Також у кімнаті для затриманих установи порушуються вимоги пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006) 2 Комітету Міністрів держав-учасниць) (далі – Європейські пенітенціарні правила), оскільки конструкція вікон камер не дозволяє утримуваним особам власноручно відкривати вікно для провітрювання.

3. Порушення вимог пункту 18.2 (с) Європейських пенітенціарних правил, камерні приміщення не обладнані кнопкою виклику персоналу відділення поліції з метою негайного встановлення контакту. Європейський Комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у Дванадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf(2002)15] зазначив, що через відсутність кнопок виклику працівників поліції зростає небезпека несвоєчасного втручання в усілякі можливі інциденти (насильство серед утримуваних, спроби самогубства, пожежі, тощо).

4. Крім того, у порушення підпункту 5 пункту 1 розділу VII Інструкції та вимог Додатку «Г» ГБН В.2.2-00032684-001:2023 "Об'єкти для утримання (розміщення, поміщення) осіб", затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.12.2023 № 1091, в кімнаті для затриманих установи відсутнє обладнання, а саме: стіл для приймання їжі, лава (табуретки) (фото 7).

5. Згідно із пунктом 2 статті 40 Закону України «Про систему громадського здоров'я», органи державної влади в межах компетенції забезпечують регулювання та реалізацію відповідних заходів щодо зміцнення здоров'я, створення економічних, правових та інших умов для гарантування права на здорове та безпечне харчування.

Під час моніторингового відвідування у шафі відділення поліції групою НПМ виявлено продукти харчування для затриманих у вигляді готових страв у реторт-пакетах, термін придатності яких закінчився 23.03.2025 (фото 8). Таким чином порушено право утримуваних осіб на здорове та безпечне харчування. Крім того, у відділенні поліції відсутні договори на закупівлю та постачання продуктів харчування.

6. У порушення підпункту 11 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських» у відділенні поліції не здійснюється комісійне обстеження всіх службових приміщень та транспортних засобів з метою виявлення та вилучення сторонніх предметів, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень затриманим особам.

7. Під час відвідування встановлено, що у порушення вимог Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561, кімнати для проведення слідчих дій відсутні.

За результатами спілкування із працівниками поліції з'ясовано, що, як правило, всі заходи із затриманими проводяться в кабінетах працівників та в кімнаті прийому громадян.

Водночас слід зазначити, що пунктом 3 наказу Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 визначена пряма заборона проводити слідчі дії та інші процесуальні заходи у будь-яких приміщеннях окрім кімнат для проведення слідчих дій.

8. При вибірковій перевірці посадових інструкцій (функціональних обов'язків) працівників відділення поліції встановлено, що до цих посадових інструкцій не внесена інформація про заборону катувань, що є порушенням вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, згідно якої кожна держава-сторона включає заборону катувань до правил чи інструкцій, які стосуються обов'язків і функцій персоналу правових органів, цивільного чи військового медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть мати відношення до утримання під вартою й допитів осіб, які зазнали будь-якої форми арешту, затримання чи ув'язнення або до поводження з ними.

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини).

9. У порушенні Кодексу цивільного захисту України у відділенні поліції відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію»)

10. Всупереч вимогам пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, у відділенні поліції немає працівників поліції, які би пройшли підготовку та отримали посвідчення щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

11. Відповідно до вимог Додатку 2 Інструкції, у чергових частинах територіальних підрозділів поліції повинні бути в наявності дві аптечки першої медичної допомоги. Однак, відвідування НПМ встановлено, що в черговій частині установи виявлені тільки індивідуальні аптечки працівників.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України)

12. Усупереч вимогам пункту 12 Додатку 2 до Інструкції, у відділенні поліції відсутня кімната для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками.

Водночас, Європейський комітет у 21-ій Загальній доповіді [СРТ/Inf (2011) 28] наголошує на питанні доступу до адвоката під час тримання в підрозділі поліції та на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Європейський комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенція про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України, статті 26, 27 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»)

13. У порушення пункту 6.2.2 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН Інклюзивність), затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327, у відділенні поліції вестибюль має обмежений простір, а саме: ширина просвіту дверей менше ніж 0,9 м, вхід додатково перекрито металевою решіткою з нижньою перегородкою, що унеможливорює вільний доступ осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (фото 4).

14. Крім того, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарний вузол у приміщенні установи не пристосований для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на крислі колісному потрапити до санітарної кімнати.

Інші порушення.

15. Відповідно до пункту 3 розділу VIII Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026 зберігання відеозаписів упродовж строку не менше 30 діб. В установі встановлена система відеоспостереження. Разом з тим, під час моніторингового візиту група НПМ не мала можливості переглянути архів відеозаписів у зв'язку з відсутністю доступу до нього у працівників, які перебували на місці під час відвідування.

16. Вхід відвідувачів до приміщень відділення поліції, зокрема, до кімнати прийому громадян, та доступ до інформаційних стендів здійснюється виключно з дозволу працівника чергової частини після їх реєстрації у Журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених (далі – Журнал).

Вказане свідчить про порушенням вимог пункту 4 розділу III Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України № 930 від 15.11.2017, яким визначено, що для прийому громадян в органах та підрозділах поліції облаштовуються приймальні громадян доступ до яких не обмежений порядком внутрішньо – об'єктового режиму.

Унаслідок порушення вказаної норми, відвідувачі позбавлені можливості вільно потрапляти до кімнати прийому громадян, оскільки їх волевиявлення у даному випадку обмежене встановленими правилами пропускнуго режиму і може залежати від згоди або незгоди працівників чергової частини чи їх керівництва.

17. У відділенні поліції облік осіб, які перебувають у приміщенні, ведеться з порушенням вимог, визначених Інструкцією.

Зокрема, під час моніторингового візиту зафіксовано порушення порядку ведення Журналу, а також порядку реєстрації осіб. Так, особа, яка перебувала у відділенні протягом тривалого часу, була внесена до Журналу лише після прибуття та зауважень членів групи НПМ.

Такі дії свідчать про формальний підхід працівників поліції до виконання вимог Інструкції та створюють ризики порушення прав громадян, у тому числі щодо фіксації часу їх фактичного перебування у відділенні поліції.

18. Крім того, облік осіб, згідно з абзацом другим пункту 8 розділу VI Інструкції, у графі 3 Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених осіб (додаток 7) вноситься виключно «Прізвище, ім'я, по батькові (без скорочення)» особи.

У порушення зазначеної норми, працівниками чергової частини у графі 3, 4 зазначаються додаткові, не передбачені Інструкцією персональні дані, зокрема дата

народження, адреса, номери телефонів, що є надлишковим збором інформації та може свідчити про порушення вимог законодавства про захист персональних даних.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Миколаївській області, Відділенню поліції № 3 (м. Південноукраїнськ) Вознесенського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Миколаївській області відповідно до їх компетенції:

1. Відповідно до частини четвертої статті 7 Закону України «Про Національну поліцію» за викладеними фактами провести службове розслідування та вжити заходів щодо усунення наявних порушень прав і свобод громадян, вимог законодавства, а також причин і умов що їм сприяють.

2. Привести кімнати для затриманих у відповідність до національних та міжнародних стандартів.

3. Вжити невідкладних заходів щодо припинення видачі затриманим продуктів харчування, термін придатності яких закінчився.

4. Вирішити питання щодо проведення щотижневого комісійного обстеження всіх службових приміщень та транспортних засобів з метою виявлення та вилучення сторонніх предметів, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень затриманим особам.

5. Вжити заходів щодо облаштування кімнати для проведення слідчих дій.

6. Внести до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) усіх поліцейських відділення поліції інформацію про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Забезпечити ознайомлення співробітників зазначеного відділення поліції із вказаними вимогами.

7. Облаштувати у відділенні поліції найпростіше укриття.

8. Організувати відповідне навчання по підвищенню кваліфікації для працівників відділення поліції, які згідно із своїми службовими обов'язками зобов'язані володіти знаннями і практичними навичками з питань надання домедичної допомоги, з отриманням ними посвідчень встановленого зразка.

9. Забезпечити чергову частину установи аптечками для надання першої медичної допомоги.

10. Вжити заходів спрямованих на облаштування у приміщенні установи кімнати для конфіденційного спілкування затриманих осіб із захисниками.

11. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень відділення поліції.

12. Забезпечити безперешкодний доступ відвідувачів до кімнати прийому громадян та інформаційних стендів з урахуванням наявності або відсутності відповідних відомчих нормативних документів щодо запровадження певних заходів безпеки в умовах воєнного стану.

13. Забезпечити належне ведення службової документації, зокрема Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до відділення поліції.

Додаток: фототаблиця на 2 арк.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Тетяна ДУБОВА

Фототаблиця

Фото 1

Фото 2

Фото 3

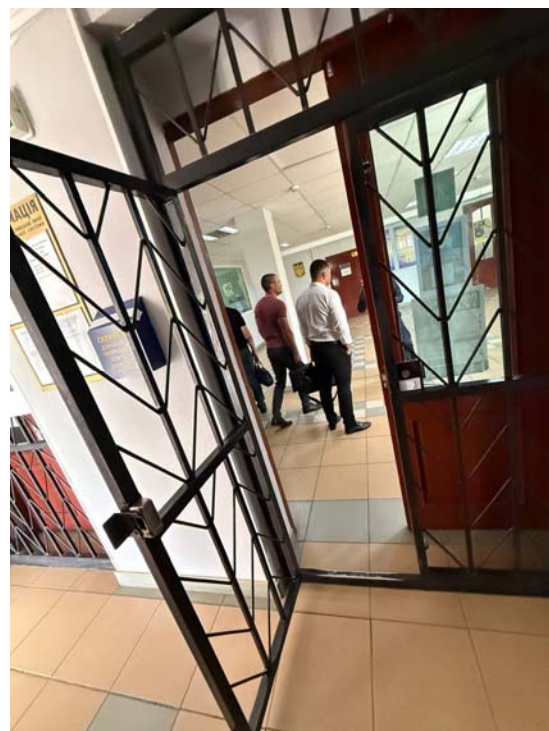

Фото 4

Фото 5

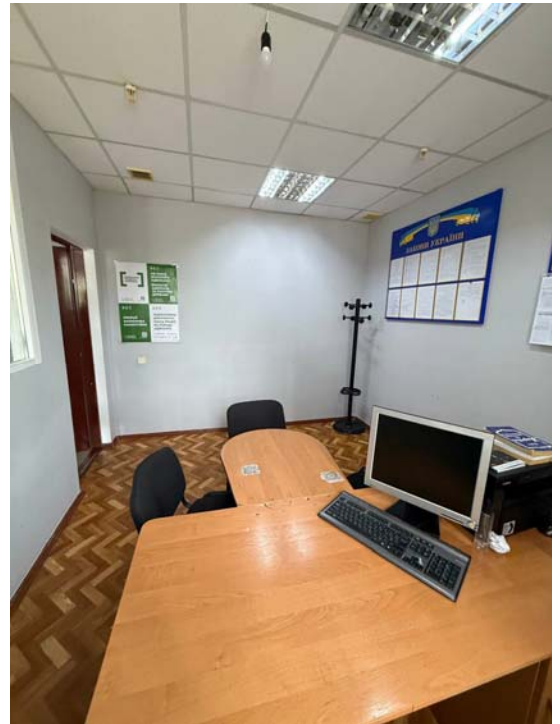

Фото 6

Фото 7

Фото 8